

WPROWADZENIE

Oddajemy do rąk Państwa kolejny numer *Neofilologa*, który otwiera wspomnienie o prof. Józefie Darskim, przewodniczącym Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Neofilologicznego w latach 1989-1992.

Jest to numer tematyczny, poświęcony strategiom uczenia się i nauczania języków obcych. Naszym celem jest przybliżenie Państwu problematyki strategii oraz zwrócenie uwagi na niezwykle szerokie, wychodzące poza pierwotne ramy, spektrum zainteresowań badaczy zajmujących się tą problematyką od ponad 40 lat.

W numerze znajduje się siedem artykułów, cztery w języku angielskim i trzy w polskim, których autorzy przedstawiają wyniki badań prowadzonych w celu pogłębienia wiedzy dotyczącej zarówno stosowania strategii uczenia się, jak i miejsca i roli treningu strategicznego w procesie uczenia się/przyswajania języków obcych. W centrum zainteresowania badaczy znalazły się nie tylko strategie metakognitywne i kognitywne stosowane przez uczących się w procesie nabywania sprawności językowych, czy też podsystemów języka (np. słownictwa), ale także strategie afektywne, ukierunkowane na radzenie sobie z lękiem językowym w klasie językowej i poza nią, oraz społeczne, zorientowane na komunikację interkulturową. Należy też zwrócić uwagę na badania dotyczące użycia strategii uczenia się w kontekście wielojęzycznym i wynikające stąd wnioski dla dydaktyki językowej.

Artykuł Tomasza Roga podejmuje niszową, jak na razie, tematykę użycia strategii uczenia się języka obcego oraz kultury przez studentów – użytkowników języka obcego – studiujących zagranicą w ramach międzynarodowych programów wymiany. Autor skupia się nie tyle na samym przyroście umiejętności językowych, ile raczej na strategiach, których stosowanie umożliwi uczącym się skuteczny udział w komunikacji interkulturowej. Dotyczy to na przykład strategii dostosowywania się do nowej kultury.

Dwa kolejne artykuły poświęcone są strategiom mającym na celu radzenie sobie z lękiem językowym (ang. *language anxiety*). Katarzyna Morena podejmuje istotną tematykę lęku językowego doświadczanego przez osoby dorosłe w

kontekście pozaedukacyjnym (zawodowym i/lub towarzyskim). Na podstawie przeprowadzonych przez siebie badań identyfikuje źródła lęku, jego oddziaływanie na osoby doświadczające tego stanu, a także przedstawia strategie radzenia sobie z lękiem (strategie afektywne), które neutralizują jego negatywny wpływ na pewność siebie oraz samoocenę w sytuacjach wymagających mówienia w języku obcym.

Anna Mystkowska-Wiertelak prezentuje rezultaty badania, którego celem była identyfikacja strategii afektywnych stosowanych przez zaawansowanych użytkowników języka angielskiego do radzenia sobie z lękiem egzaminacyjnym (przeprowadzane w ramach programu studiów testy językowe). Uzyskane przez nią dane świadczą o tym, iż studentom nie są, w zasadzie, znane strategie redukcji napięcia/stresu. Tym niemniej zaobserwowane przez Autorkę tendencje pozwalają na lepsze zrozumienie stanów emocjonalnych studentów, a co za tym idzie, opracowanie treningu w zakresie strategii afektywnych.

Ostatni z artykułów w języku angielskim skupia się na treningu strategicznym i jego roli w rozwijaniu sprawności pisania w języku obcym. Krystyna Drożdżał-Szelest i Anna Domińska przedstawiają wyniki badania, którego uczestnikami byli uczniowie gimnazjum, zagrożeni pozostaniem na drugi rok w tej samej klasie (lub też usunięciem ze szkoły) nie tylko z powodu problemów z językiem angielskim, ale także z innymi przedmiotami (tzw. słabi uczniowie). We wnioskach podkreślają one istotną rolę treningu strategicznego w przezwyciężaniu problemów związanych z uczeniem się języka (tutaj nabywaniem/rozwijaniem sprawności pisania), zwłaszcza w zakresie strategii metakognitywnych, czy też wiedzy metakognitywnej w ogóle.

Tematyka artykułu Zuzanny Kiermasz, w którym Autorka dokonuje porównania strategii uczenia się drugiego i trzeciego języka obcego, wpisuje się w nurt badań nad wielojęzycznością. Przedstawione przez nią wyniki badania, rzucają światło na ważne dla badaczy procesów akwizycji oraz dydaktyków kwestie dotyczące typów stosowanych przez uczących się strategii oraz częstotliwości ich użycia, a także możliwości transferu określonych strategii przy nabywaniu kolejnych języków.

Anna Seretny przedstawia z kolei wyniki pilotażowego badania, którego uczestnikami byli uczący się języka polskiego cudzoziemcy, w tym obcokrajowcy o polskich korzeniach. Dostrzegając wyraźne różnice na poziomie kompetencji leksykalnej między tymi dwiema grupami uczących się, Autorka poszukuje potencjalnych korelacji pomiędzy wymienioną kompetencją, a użyciem określonych strategii uczenia się słownictwa. Nowatorski szlak badawczy wytyczony przez Autorkę i pierwsze wnioski wypływające z jej badania mogą być inspiracją zwłaszcza dla dydaktyków zajmujących się nauczaniem języka polskiego jako obcego.

Ostatni z tekstów w języku polskim, autorstwa Katarzyny Karpińskiej-Szaj i Bernadety Wojciechowskiej, poświęcony jest roli przeformułowania w procesie nauczania/uczenia się języka obcego. Zwracając szczególną uwagę na znaczenie doświadczenia dyskursywnego i zarządzania wysiłkiem mentalnym w budowaniu narracji w języku nierodzimy, Autorki postulują, iż rozwijanie świadomości metadyskursywnej przy wykonywaniu określonych zadań może i powinno iść w parze z rozwijaniem strategii zwiększających efektywność uczenia się języka. Mamy tu więc do czynienia z refleksją, którą powinni być zainteresowani zarówno specjaliści z zakresu przyswajania języków, jak i praktycy bezpośrednio zaangażowani w proces dydaktyczny.

Mamy nadzieję, iż artykuły opublikowane w tym numerze spotkają się z Państwa zainteresowaniem i staną się punktem wyjścia do dalszej lektury, własnych przemyśleń i poszukiwań.

*Krystyna Drożdżał-Szelest
Sebastian Piotrowski*